

GUIA DOCENT
CURS 2023-24

FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom	Teoria del Coneixement
Codi	211081
Titulació	Batxillerat en Filosofia
Curs	Primer
Semestre	Segon
Crèdits ECTS	3
Caràcter	Obligatòria
Mòdul	Formació bàsica
Universitat	Ateneu Sant Pacià
Horari	Divendres 9:10-10:55.
Professor/s	Dr. Ricardo Mejía Fernández
Descriptor	La pregunta sobre el coneixement és una de les qüestions més importants que estan transversalment present en tota la història de la filosofia. En aquesta assignatura estudiarem el dinamisme del coneixement, les diverses teories filosòfiques que intenten comprendre'l i la relació que té amb la veritat i la possibilitat d'assolir-la. Veurem que, depenent de quin model de coneixement adoptem, canvia la nostra imatge del món i de l'home.
Modalitat de impartició	Presencial
Llengua	Castellà

Docent

Nom	Dr. Ricardo Mejía Fernández
Departament	Filosofia teòrica
Despatx	4t pis
e-mail	rmejia.filosofia@edusantpacia.cat
Telèfon	663261441
Horari de tutories	Dimarts 16h a 18h (cal concertar cita prèvia per correu electrònic).

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura

Aportació al perfil professional de la titulació

El coneixement sempre ha estat un dels temes presents a la filosofia de tots els temps. Les diverses corrents de pensament que trobem en la història de la filosofia han volgut donar resposta a la qüestió del conèixer. Estudiar el dinamisme del coneixement permetrà aproximar-nos als diferents paradigmes amb els que l'home intenta conèixer la realitat.

Prerequisits

Cap

Competències – Objectius

Competències de l'assignatura

Competències Generals

CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.

CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.

CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada ala resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències Específiques (Mòdul: Formació bàsica)

CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis.

CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE6. Que el alumne adquireixi i sàpiga utilitzar les nocions gnoseològiques fonamentals com ara "coneixement", "veritat", etc .; que aprengui quines són les grans orientacions històriques que s'han donat en la teoria del coneixement; i que sigui capaç de comprendre les implicacions i connexions de tals nocions i orientacions en altres camps temàtics com la filosofia del llenguatge o la metafísica.

CE7. Que l'alumne s'introdueixi en els rudiments de l'anàlisi filosòfica del llenguatge i en els autors, conceptes i teories que han tractat de tematitzar l'art de la interpretació dels textos (hermenèutica).

CE8. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE9. Que l'alumne sigui capaç de comprendre la rellevància històrica i sistemàtica de les grans qüestions de l'ontologia, la diferència entre una ontologia general i la metafísica, els grans problemes metodològics de la metafísica clàssica (analogia) i els principals capítols sistemàtics (estructures de l'ens finit, transcendents, possibilitat d'una teologia natural, etc.). Que sigui capaç, també, de comprendre les relacions profundes i conseqüències que tals qüestions tenen en altres àmbits filosòfics com la teoria del coneixement, la ètica, el pensament polític, etc.

CE10. Que l'alumne s'introdueixi en la comprensió i ús dels grans conceptes, principis i lleis que sorgeixen de l'anàlisi lògic del pensament i del llenguatge, desenvolupant la seva pròpia capacitat de pensar; que conegui les diferències entre l'enfocament més tradicional de la lògica, amb totes les seves implicacions filosòfiques, i l'enfocament matemàtic contemporani; i que aprengui també, a través dels exercicis corresponents, les tècniques deductives més fonamentals de la sil·lògica aristotèlica i dels càlculs de la lògica matemàtica elemental.

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts - Unitats temàtiques
UNITAT 1: Introducció
Tema 1: Preliminars
<ol style="list-style-type: none">1. La pregunta pel coneixement.2. La teoria del coneixement i les diverses disciplines filosòfiques.
Tema 2: Diferències terminològiques
<ol style="list-style-type: none">2.1. Teoria del coneixement.2.2. Gnoseologia.2.3. Crítica.

2.4. Teoria del coneixement i teoria de la ciència.

UNITAT 2: El coneixement en la història

Tema 3: Grans etapes en la història del pensament

- 3.1 Filosofia clàssica (Plató, Aristòtil, Pirró d'Elis).
- 3.2 Filosofia medieval (Tomàs d'Aquino, Duns Escot)
- 3.3 El naixement de la ciència moderna; el racionalisme i l'innatisme del segle XVII (Descartes, Spinoza, Leibniz).
- 3.4 L'empirisme britànic (Locke, Berkeley i Hume).
- 3.5 Kant i el gir copernicà.
- 3.6 L'idealisme clàssic alemany (Fichte, Schelling i Hegel).

UNITAT 3: Què és el coneixement?

Tema 4: L'essència del coneixement

- 4.1. El coneixement com a acte.
- 4.2. Allò que no és el coneixement.
- 4.3. El coneixement com identitat.

Tema 5: El coneixement sensible

- 5.1. Els sentits interns.
- 5.2. Sensibles propis i sensibles comuns.
- 5.3. Idealisme transcendent i realisme empíric.

Tema 6: El coneixement intel·lectual

- 6.1. Distinció entre pensament i coneixement.
- 6.2. Les operacions intel·lectuals.
- 6.3. Pensament i llenguatge.

UNITAT 4: El coneixement i la veritat

Tema 7: Què és la veritat?

- 7.1. Aproximacions a la veritat.
- 7.2. Veritat i ésser.
- 7.3. La veritat en el coneixement.

Tema 8: Certesa i evidència

- 8.1. El món com a imatge.
- 8.2. Certesa i representació.
- 8.3. La veritat en el coneixement.
- 8.4. El dubte.
- 8.5. L'opinió.
- 8.6. La fe.
- 8.7. L'error.

UNITAT 5: Coneixement i neurociències cognitives

Tema 9: El coneixement humà: elements, funcions, evolució.

9.1. Elements del coneixement humà: la realitat, la sensació, la percepció, la integració conscient.

9.2. Estructura del cervell: localitat i multifocalitat.

9.3. Nivells cognitius al llarg de l'evolució.

9.4. Funcions del coneixement.

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura

Metodologia Presencial

Mètode expositiu per a presentar el contingut teòric a classe.

Lectura de textos seleccionats per aprofundir en aspectes determinats del temari.

RESUM D'HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT

MODALITAT PRESENCIAL

Treball a l'aula		Treball o activitats fora de l'aula	
Classe magistral	Examen	Tutoria col·lectiva i personalitzada	Treball personal
25	6	8	36
CRÈDITS ECTS: 3			75 hores

AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

MODALITAT PRESENCIAL

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	CRITERIS	PES
Exàmen parcial i final escrits	Comprovar l'assimilació dels continguts i la capacitat argumentativa de l'alumne.	40 %

Treball final	Comprovar la capacitat de síntesi i de sentit crític a partir d'un llibre escollit pel professor al començament del curs.	30 %
Comentari de textos	Comprovar la comprensió de textos per part de l'alumnat, la seva assimilació i la seva relació amb la resta de continguts de l'assignatura.	20%
Atenció i participació a classe	Les intervencions de l'alumnat i les preguntes que els fa el professor són ocasió per a avaluar l'assimilació gradual dels continguts de l'assignatura.	10 %

*Per poder realitzar la prova escrita tant de la convocatòria ordinària com de l'extraordinària cal haver realitzat la resta d'activitats que són objecte d'avaluació.

CONVOCATÒRIA EXTRAORDINÀRIA (PRESENCIAL):

Els criteris d'avaluació són els mateixos que en la convocatòria ordinària, per la qual cosa cal aportar totes les activitats d'avaluació considerades en el curs. Es guardaran les notes de les activitats realitzades, a l'espera de que es realitzin les activitats pendents. En aquesta avaluació s'aplicaran els mateixos criteris de ponderació que en l'avaluació ordinària.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Bàsica

Hessen, J., *Teoría del conocimiento*, Madrid, Espasa Calpe, 1987.
 Keller, A., *Teoría del conocimiento*, Barcelona, Herder, 1988.
 Llano, A., *Gnoseología*, Pamplona, Eunsa, 2003.
 Llano, A., *Teoría del conocimiento*, Madrid, BAC, 2015.
 Llano, A., *Maravilla de maravillas: conocemos*, Pamplona, Eunsa, 2016.
 Rábade, S. *Teoría del conocimiento*, Madrid, Akal, 1995.
 Vernaux, R., *Epistemología general o crítica del conocimiento*, Barcelona, Herder, 1967.

Bibliografia Complementària

Baars, B.J. and Cage, N.M. *Cognition, brain, and consciousness. Introduction to cognitive neuroscience*, Elsevier, 2014².
 Blanco, C., *La integración del conocimiento*, Ediciones Evohé, 2018.
 Canals, F., *Sobre la esencia del conocimiento*, Barcelona, PPU, 1987.
 Llano, A., *Maravilla de maravillas: conocemos*, Pamplona, Eunsa, 2016.
 Mejía Fernández, R. *El giro fenomenológico en las neurociencias cognitivas: de Francisco Varela a Shaun Gallagher*, Barcelona, Col·lectània Sant Pacià, A USP.
 Quesada, D. (Coor.), *Cuestiones de Teoría del Conocimiento*, Madrid, Tecnos, 2019.
 Sánchez Meca, D., *Teoría del conocimiento*, Madrid, Dykinson, 2012.